

BACKGROUND REPORT

PRAGUE PRAŽSKÝ
STUDENT STUDENTSKÝ
SUMMIT

EU

**Nařízení o Evropském fondu pro přizpůsobení
se globalizaci (2014–2020)**

1. Úvod k problematice globalizačního fondu

Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (dále jako globalizační fond nebo EGF) byl vytvořen v roce 2007 z iniciativy Vladimíra Špidly, v té době komisaře pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti. Účelem EFG bylo pomoci členským státům vyrovnat se s vnějšími tlaky a dopady globalizace. Do roku 2008 byl EFG poměrně málo využíván a finanční prostředky směřovaly na dopady restrukturalizací v důsledku globalizace a ztráty trhů. V roce 2009 byla kritéria EFG (**Nařízení 1927/2006, viz dále**) modifikována a v mnoha směrech změkčena, aby EFG mohl společně s Evropským sociálním fondem (ESF) sloužit jako nástroj k řešení následků finanční a hospodářské krize. **Do roku 2010 bylo v rámci EU-27 uplatněno 73 žádostí o finanční pomoc v celkové výši 408,5 miliónu EUR.**¹

Cílem Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci (EFG) je pomoci pracovníkům, kteří přišli o práci zvláště v regionech a odvětvích znevýhodněných v důsledku otevřenosti vůči globalizované ekonomice. Z fondu může jít ročně až 500 milionů EUR na opětovné začlenění pracovníků, kteří ztratili práci.²

2. Návrh Komise EU

- **návrh nařízení (KOM(2011) 608) upravující fungování Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci (EGF) v období 2014-2020**

Dosud platná úprava – pozor změna od 1.1.2012, viz kapitola rozvolnění pravidel pro čerpání

Globalizační fond podporuje **opětovné profesní začlenění evropských pracovníků**, kteří ztratili své zaměstnání z důvodu změn ve struktuře světového obchodu. Tato pomoc je individuální a časově omezená. Cílem fondu je pomoci propuštěným pracovníkům najít novou práci a udržet si ji. EGF vznikl v lednu 2007 na základě nařízení č. 1927/2006 s cílem finančně napomáhat podnikatelským subjektům, jež se dostaly do existenčních obtíží v důsledku globalizace. V červnu 2009 bylo v Úředním věstníku EU proto uveřejněno nařízení č. 546/2009, které podmínky pro čerpání z EGF rozvolňovalo **a jeho platnost byla omezená (viz dále)!**

3. Kritéria pro pomoc dle nařízení č. 546/2009, **platná do 31.12.2011**

O příspěvek z EFG musí požádat členský stát.

Pomoc může být přidělena, pokud **velké změny** ve struktuře světového obchodu povedou k **vážnému narušení hospodářství** v členském státě Evropské unie. Může se jednat o významný nárůst dovozu do EU, rychlý pokles podílu EU na trhu v daném odvětví nebo o přemístění podniků do třetích zemí. EFG může také zasáhnout, pokud k propouštění došlo přímo a prokazatelně v důsledku finanční a hospodářské krize.

¹ <http://www.spcr.cz/evropska-komise/ceska-republika-poprve-cerpa-z-evropskehoglobalizacniho-fondu>

² http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_agenda/c10155_cs.htm

Krize nebo hospodářské problémy musí mít za následek:

- propuštění během období čtyř měsíců nejméně 500 zaměstnanců jednoho podniku, (**namísto 1000 zaměstnanců uvedených v nařízení č. 1927/2006**) včetně pracovníků, kteří ztratí své zaměstnání u dodavatelů nebo u výrobců; nebo
- propuštění během období devíti měsíců nejméně 500 zaměstnanců v odvětví NACE 2 v jednom regionu nebo ve dvou sousedících regionech na úrovni NUTS II;
- na malých pracovních trzích nebo za mimořádných okolností je možné žádost o příspěvek z EFG i přesto, že podmínky intervence nejsou zcela splněny, pokud má propuštění významný dopad na zaměstnanost a na místní hospodářství
- celkový objem příspěvků přidělených za mimořádných okolností nesmí v žádném roce přesáhnout 15 % rozpočtu EFG.

Způsobilá opatření

Konkrétně může být příspěvek EFG poskytnut na:

- pomoc při hledání zaměstnání;
- rekvalifikace podle konkrétních potřeb;
- podporu podnikání;
- pomoc při zahájení samostatné výdělečné činnosti;
- zvláštní časově omezená opatření (příspěvky při hledání zaměstnání, příspěvky na mobilitu, příspěvky na vzdělávání, opatření zaměřená na povzbuzení zejména znevýhodněných či starších pracovníků, aby zůstali na trhu práce nebo se na něj vrátili atd.).

Pasivní opatření sociální ochrany, jako je příspěvek v nezaměstnanosti, EFG nefinancuje.

Fungování

Roční počet pracovníků, kteří obdrží příspěvek z fondu, závisí na několika faktorech. Může být ovlivněn vývojem na trhu práce, počtem platných žádostí podaných členskými státy nebo disponibilními rozpočtovými zdroji, třebaže potenciální roční dotace ve výši 500 milionů EUR nebyla dosud nikdy vyčerpána.

Pracovníci získávají pomoc z EFG prostřednictvím členských států. Finanční příspěvek se nepřiděluje podnikům. Doba trvání pomoci fondu je omezena na 24 měsíců (**nařízení č. 1927/2006 uvádí 12 měsíců**) následujících po dni předložení žádosti. Spoluúcast ze strany EU tvoří 65 % (**nařízení č. 1927/2006 uvádí 50 %**).

EFG je fond solidarity určený pro intervenci v naléhavé nebo krizové situaci. Nefinancuje restrukturalizace podniků nebo odvětví.

4. Pojem globalizace

Globalizace je především spontánní, neřízený proces. V jisté míře vede k vzájemné integraci některých společností na vyšším právě globální úrovni. Jednoznačná definice globalizace přitom však neexistuje, tak jako neexistuje její jednotná a ucelená teoretická reflexe.

Mezinárodní měnový fond globalizaci definuje jako rostoucí ekonomickou vzájemnou závislost zemí ve světovém měřítku v důsledku rostoucího objemu a druhu přeshraničních transakcí zboží a služeb a toku mezinárodního kapitálu, jakož i rychlejšího a rozsáhlejšího šíření technologií. Jiná definice uvádí, že jde o rozšíření spektra zboží a služeb, jež se dostávají na mezinárodní trhy jako důsledek liberalizace obchodu, rostoucí volnosti zřizovacích organizací a technických inovací, které umožňují poskytování služeb bez prostorového omezení.

Hlavní rysy globalizačních procesů

- 1) Nebývalý nárůst objemu mezinárodně obchodovaného zboží a služeb, spojený se stálým procesem liberalizace obchodu.
- 2) Stejně významné změny nastaly v geografickém rozmístění zemí a ve struktuře produktů, podílejících se na mezinárodním obchodu.
- 3) Ještě rychlejší byl růst objemu, rychlosti a komplexity finančních a přímých investičních toků a počtu finančních trhů, které opět zahrnují rozvojové země a vedly k větší integraci globální ekonomiky.
- 4) Ekonomický růst v některých zemích pokračoval rychlostí, která v poválečném období nemá obdoby. Někde se tak dělo díky přímé státní podpoře (Jižní Korea, Taiwan), jinde naopak vlivem zastavení státních subvencí do ekonomiky.³

Kontext

Obecně jsou důsledky otevřenosti hospodářství mezinárodní konkurenci pozitivní. Globalizace podněcuje hospodářskou soutěž a nabízí nové perspektivy z hlediska růstu a zaměstnanosti.

Tato otevřenost světovému obchodu však zároveň může mít neblahé následky v hospodářském kontextu. Zintenzívnění obchodních toků totiž s sebou nese nárůst konkurence pro místní, vnitrostátní a regionální sociálně ekonomické systémy. Tato situace ohrožuje odvětví s menší konkurenceschopností nebo vysokými náklady na přizpůsobení se situaci (rekvalifikace pracovních sil, změna struktury výroby). Hlavním důsledkem pak je někdy i masivní propouštění.

Vedle strukturálních fondů nebo evropské strategie pro zaměstnanost a růst, které už přinášejí ucelenou odpověď na úrovni řízení a předcházení výzvám globalizace, také tento zvláštní fond významně pomáhá odvracet trvalé chudnutí jednotlivců.⁴

³ Mezřický, Václav: *Globalizace*. Praha: Portál, 2003. str. 10-11.

⁴ http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_agenda/c10155_cs.htm

Zásadní body navrhované podoby nařízení (KOM(2011) 608) upravující fungování Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci (EGF) v období 2014-2020

- **EGF bude zachován i pro následující víceletý finanční rámec 2014-2020**
- **Nadále bude EGF fungovat mimo rozpočet EU**
- **Pomoc by se nově měla vztahovat i na zemědělce, dotčené novými obchodními dohodami s odlišným mechanismem spuštění vyplacení alokovaných financí**
- **Objem prostředků alokovaných na pomoc z EGF by neměl mezi lety 2014-2020 překročit 3 mld. €, přičemž na zemědělství by z této sumy nemělo jít více než 2,5 mld. €.**

„Nový EGF“ by měl pokrýt širší paletu zaměstnanců, i díky rozvolnění podmínek, za nichž by mělo být možné z EGF čerpat (důvodem pro čerpání z EGF by měla být nově i „neočekávaná krize vedoucí k vážnému narušení místní, regionální a národní ekonomiky“). Za „pracovníka“ by měl být nadále (v kontrastu s původními nařízeními č. 1927/2006 a č. 546/2009) považován nejen zaměstnanec se smlouvou na dobu neurčitou, ale i zaměstnanec se smlouvou na dobu určitou, sezónní zaměstnanec (interim worker), OSVČ či podnikatel z malého a středního podniku. Nově by měl EGF pokrývat všechny uvedené skupiny i v oblasti zemědělství (které údajně „trpí“ liberalizací světového obchodu ve WTO, resp. uzavíráním obchodních dohod, které vytvářejí tlak na vysoké ceny unijních zemědělských produktů, zejm. cukru a hovězího).

Celkově by měl „nový EGF“ pokrýt až 34,5 mil. pracovníků, tedy 15,5 % veškeré pracovní síly v EU. Členský stát, jenž zaznamená masové propouštění (až na výjimky min. 500 pracovníků), by měl žádost o prostředky z EGF dodat do 3 měsíců a do 15 měsíců od jejich získání podat zprávu o jejich použití.

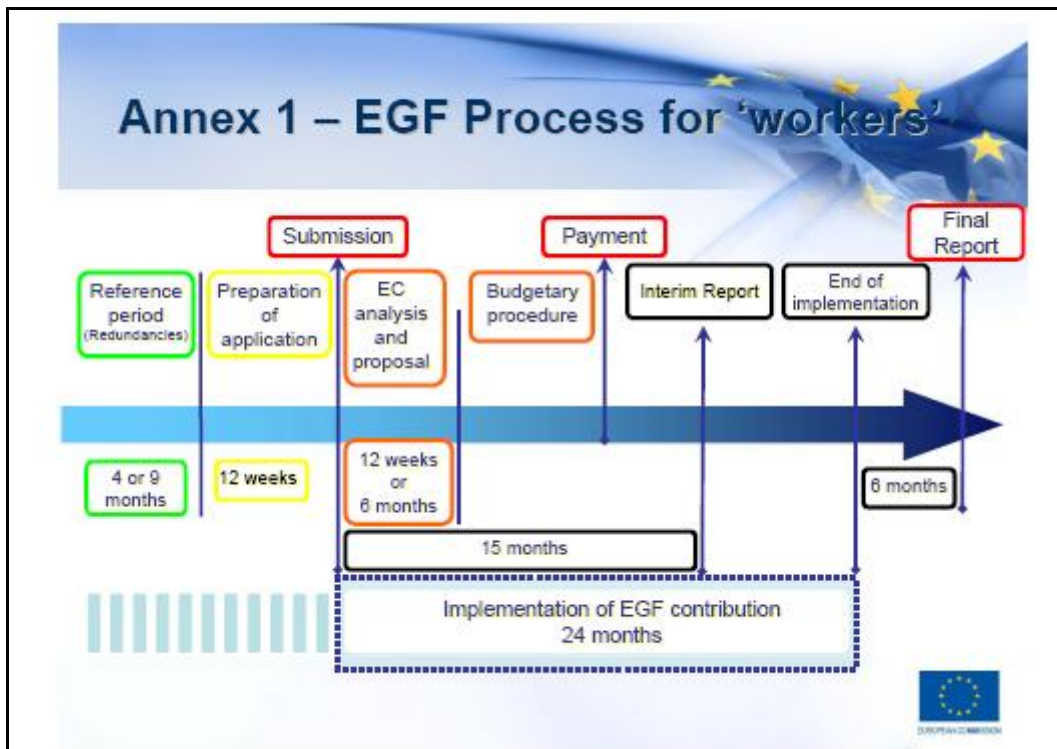
Komise by pak měla do konce roku 2022 vypracovat evaluaci všech prostředků vynaložených z EGF do 30. 6. 2018. Komise hodlá dosáhnout toho, aby alespoň 50 % pracovníků podpořených z EGF získalo do 12 měsíců „stabilní zaměstnání“ (v roce to bylo jen 40 %). Komise v období 2014-2020 počítá s 3 mld. €, tedy s 429 mil. € ročně (v současnosti to je 500 mil. €), počítaje v to i pomoc zemědělcům ve výši max. 2,5 mld. € (sic!) a „technickou asistenci“ (0,5 %). EGF by měl aktivity členských států kofinancovat 50 %, resp. 65 %, pokud půjde o stát, v němž alespoň jeden region NUTS 2 spadá pod cíl konvergence kohezní politiky EU.⁵

⁵

<http://www.euroskop.cz/13/19830/clanek/zamestnanost-a-socialni-veci-v-rijnu-2011>

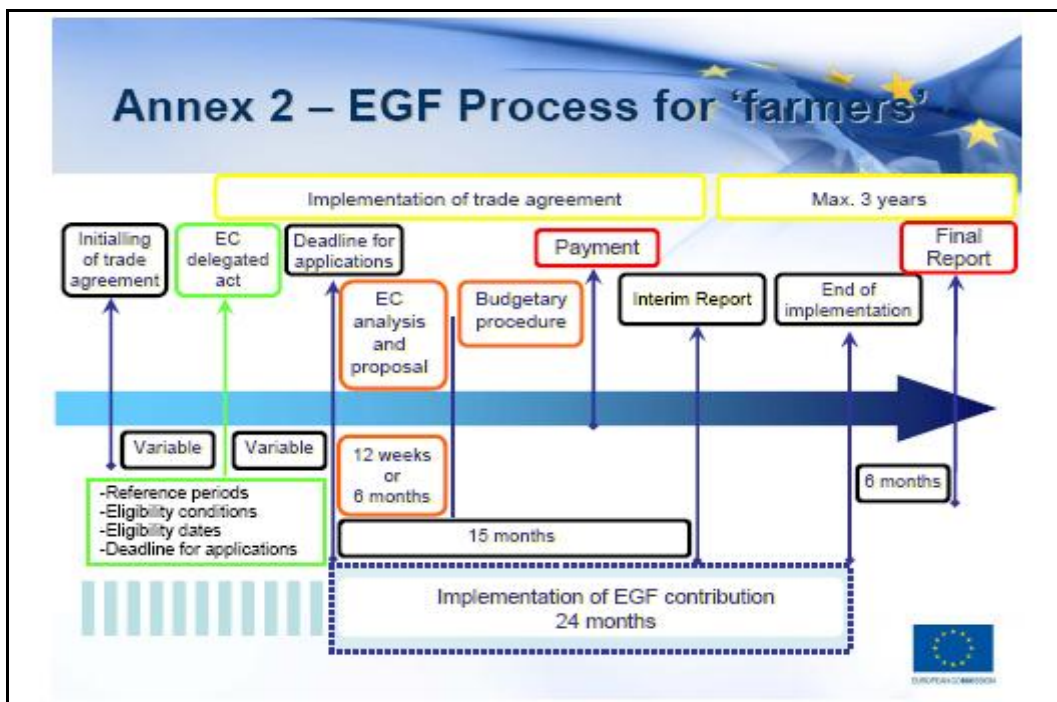

Obr. č.1 Navrhovaná podoba procesu vyplácení příspěvků pro zaměstnance

Zdroj: Evropská komise

Obr. č.2 Navrhovaná podoba procesu vyplácení příspěvků pro zemědělce

Zdroj: Evropská komise

Hlavní problémy

Mezi hlavní problémové body návrhu nařízení bude patřit otázka zda a jak by mělo být EGF využíváno i v oblasti zemědělství (tedy v rámci masivně subvencované společné zemědělské politiky EU), zda by míra kofinancování prostředků z EGF neměla kopírovat strukturální fondy EU a proč některé členské státy z EGF dosud ještě nečerpaly. Lze očekávat, že proti návrhu Komise se postaví zejm. Velká Británie, Dánsko, Švédsko a Německo, státy, které rozporovaly a rozporují již stávající rozvolnění pravidel EGF do konce roku 2013. Proti principu saturovat z EGF i zemědělce (údajně ne proti výše uvedené sumě 2,5 mld. €) se nedlouho po uveřejnění návrhu ozvaly i odbory reprezentované ETUC.⁶

5. Kritika fungování EGF

Kritici namítají, že Evropská unie by se měla řídit zásadami, na kterých byla založena. Jednou z těchto zásad je také zásada subsidiarity, tedy ponechání co nejvíce pravomoci a odpovědnosti na úrovni vlád jednotlivých členských zemí, které samy nejlépe rozhodnou o potřebách rozdělování finančních prostředků v oblasti politiky zaměstnanosti. Zřízení Fondu pro přizpůsobení se globalizaci vede k dalšímu prohloubení byrokracie a ještě k většímu přerozdělování a bude příčinou neskutečně komplikované legislativy nejenom na evropské, ale i národních úrovních. Vytvoření EGF považuje např. poslanec EP Milan Cabrnoch za zcela nadbytečné, neboť nástroje na podporu zaměstnanosti jsou již zahrnuty v Evropském sociálním fondu. Jedná se o další nástroj pro přerozdělování, který povede pouze k navýšení daňové zátěže občanů Evropské unie.

Největší spor mezi jednotlivými zeměmi se vedl ohledně kritérií, podle kterých bude možno čerpat prostředky z fondu. Staré členské země byly ve většině případů pro založení tohoto fondu. To je logické. Četná řada jejich odvětví zastarává, v důsledku toho dochází v některých podnicích k propouštění jejich zaměstnanců a k přesunu výroby do jiných států s levnější pracovní silou a výhodným daňovým prostředím. Zřízení "Fondu pro přizpůsobení se globalizaci" je ideální příležitostí, jak se finančně vypořádat s některými upadajícími podniky. Proto staré členské země usilovaly o co nejměkčí kritéria, zatímco nové členské země prosazovaly zavedení co nejjednodušších a nejtvrdějších kritérií, podle kterých bude možné z fondu čerpat.⁷ Ukazuje se totiž, že peníze z EGF nečerpaly členské státy, které byly krizí zasaženy nejvíce. Zatímco státy, kde se nezaměstnanost v období krize pohybovala vysoce nad průměrem Unie, nepředložily v zásadě žádné žádosti. Země, které neměly výraznější problémy s trhem práce, z tohoto fondu výrazně profitovaly.⁸ Při hodnocení fungování fondu vyplynulo, že fond byl schopen v průměru 50 % propuštěných pracovníků ulehčit přechod na nové pracovní místo nebo zvýšit jejich zaměstnatelnost. Na druhou stranu se ukázalo, že mechanismy a procedury fondu jsou těžkopádné a zdlouhavé, peníze se dostávají na národní úroveň za 12 – 18 měsíců, referenční doba pro implementaci opatření je krátká a procento spolufinancování je vyšší než u ESF. To vše brání členským státům více tento fond využívat.⁹ Více [ZDE](#)

⁶ <http://www.euroskop.cz/13/19830/clanek/zamestnanost-a-socialni-veci-v-rijnu-2011>

⁷ http://www.cabrnoch.cz/index.php/2006/11/08/evropsky_fond_pro_prizpusobeni_se_globalizaci

⁸ <http://www.vlasak.eu/novinka/1657>

⁹ <http://www.spcr.cz/en/european-commission/ceska-republika-poprve-cerpa-z-evropskeho-globalizacniho-fondu>

6. Rozvolnění pravidel pro čerpání

Pravidla pro čerpání peněz z globalizačního fondu byla rozvolněna v roce 2009, kdy bylo přijato nařízení [č. 546/2009](#), které podmínky pro čerpání z EGF rozvolňovalo. Platnost této normy byla původně omezena do 31. 12.2011, kvůli přetrvávajícím problémům v důsledku finanční a hospodářské krize. Komise ale s ohledem na fakt, že důvody, kvůli nimž byla revize původního nařízení č. 1927/2006 provedena, údajně ještě nepominuly, v červnu 2011 navrhla, aby byla platnost nařízení č. 546/2009 prodloužena až do 31. 12. 2013.

Plénium EP 29. 9. 2011 - navzdory názoru Německa, Dánska, Velké Británie či Švédska - poměrem 498:63:13 podpořilo, aby pravidla pro čerpání z Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci (EGF) zůstala rozvolněna až do konce roku 2013, neboť více než tři čtvrtiny žádostí o podporu z EGF (87 % v roce 2010) jsou odůvodňovány dopady stávající (finanční, hospodářské, dluhové) krize. EGF by měl podle poslanců EP fungovat i po roce 2013, ale neměl by být v rozpočtu EU veden jako samostatná výdajová položka (což není ani nyní).¹⁰

Revizi nařízení č. 546/2009 musela schválit i Rada. Ta jednala ve dnech 1.-2. 12. 2011 jednala o prodloužení rozvolnění pravidel čerpání prostředků z Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci. Shody ale navzdory 4 návrhům kompromisu ze strany polského předsednictví nedosáhla.

Současná situace

8 členských států se staví proti tomu, aby podniky byly i v letech 2012-2013 oprávněny (skrže členské státy) žádat o prostředky z EGF i v případech, že propustí jen 500 zaměstnanců (namísto 1000 uvedených v nařízení č. 1927/2006), a to nejen v důsledku globalizace, ale i v důsledku jiných okolností (typicky v důsledku současné hospodářské/dluhové krize). Odmítají také to, aby zůstala relativně vysoká spoluúčast ze strany EU (65 %; nařízení č. 1927/2006 uvádí 50 %) či se i nadále uplatňovala možnost využívat prostředky z EGF namísto 12 měsíců (v nařízení č. 1927/2006) po dobu dvojnásobnou.

Mezi ony státy patří Německo, Slovensko, Švédsko, ČR, Lotyšsko, Nizozemsko, Velká Británie a Dánsko. Pikantní přitom je, že všechny z EGF již někdy profitovaly. Proti jejich záměru se staví jak Komise a EP, tak i některé nové členské státy (zejm. Bulharsko a Rumunsko), které získaly možnost čerpat prostředky z EGF až relativně nedávno. Jejich pozici podporuje např. Belgie, Řecko, Itálie, Portugalsko, Francie či Kypr. Na jednání Rady nebylo dohodnuto, jak postupovat v případě, že nové nařízení nebude schváleno do konce roku 2011.¹¹

Výsledek je tedy takový, že se od 1. 1. 2012 znovu (byť dočasně) uplatní původní (přísnější) norma, tedy výše zmíněné nařízení č. 1927/2006.¹²

Příklady úspěšných projektů:

Zde: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=326&furtherNews=yes>

Českou republikou byla dosud úspěšná jediná žádost: Evropská komise schválila 14.2.2011 první žádost České republiky o pomoc z Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci

¹⁰ <http://www.euroskop.cz/13/20151/clanek/zamestnanost-a-socialni-veci-v-prosinci-2011>

¹¹ Ibidem.

¹² <http://www.europolitics.info/gloomy-future-for-globalisation-adjustment-fund-artb323319-21.html>

(EFG). Částka 323 820 EUR putovala na pomoc 460 propuštěným pracovníkům firmy **Unilever, Nelahozeves**.

Více zde: <http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/cesko-si-poprve-sahne-na-penize-z-globalizacniho-fondu-eu-008470>

7. Zdroje

Mezřický, Václav: *Globalizace*. Praha: Portál, 2003. 152 str. ISBN 800-7178-748-5
http://www.cabrnoc.cz/index.php/2006/11/08/evropsky_fond_pro_prizpusobeni_se_globalizaci

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=326&furtherNews=yes>

<http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/cesko-si-poprve-sahne-na-penize-z-globalizacniho-fondu-eu-008470>

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_agenda/c10155_cs.htm

<http://www.euroskop.cz/13/19830/clanek/zamestnanost-a-socialni-veci-v-rijnu-2011>

<http://www.euroskop.cz/13/20151/clanek/zamestnanost-a-socialni-veci-v-prosinci-2011>

<http://www.europolitics.info/gloomy-future-for-globalisation-adjustment-fund-artb323319-21.html>

<http://www.spcr.cz/en/european-commission/ceska-republika-poprve-cerpa-z-evropskeho-globalizacniho-fondu>

<http://www.vlasak.eu/novinka/1657>

Další zdroje k tématu

Návrh nařízení: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0608:FIN:CS:PDF>

Podrobná analýza stávající podoby EGF a výhledy do budoucna:
http://www.ueapme.com/IMG/pdf/110621_pp_EGF_mid_term.pdf

Evropské fondy souhrnně:
<http://www.eurofound.europa.eu/areas/industrialrelations/dictionary/definitions/europeanglobalisationadjustmentfund.htm>

Mezinárodní srovnání EGF (německy):
http://www.bmask.gv.at/cms/site/attachments/3/3/8/CH0688/CMS1255530256276/eqf_internationaler_vergleich.pdf

Zpracování: Petra Pejchová

Redakční úprava: Petra Pejchová, Votěch Fiala, Laura Havlová, Dominika Holečková, Filip Chráška, Tomáš Konečný, Jan Potucký, Thu Thuy Truong, Jan Zipser

Grafická úprava a tech. spolupráce: Zuzana Procházková

Odborná spolupráce: Výzkumné centrum AMO (ředitel JUDr. PhDr. Tomáš Karásek, PhD.)

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XVII. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2012

Model EU

Asociace pro mezinárodní otázky,
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel./fax: +420 224 813 460,
e-mail: summit@amo.cz,
IČ: 65 99 95 33

»www.amo.cz«

»www.studentsummit.cz«

TOP PARTNEŘI

GENERÁLNÍ PARTNER
MODELU OSN

HLAVNÍ PARTNER
MODELU OSN

OD KOMERČNÍ BANKY

HLAVNÍ PARTNER
MODELU NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

MODEL NATO IS CO-SPONSORED BY
THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION

HLAVNÍ PARTNER
MODELU EU

Zastoupení
Evropské komise
v České republice

PARTNER ZAHÁJENÍ

PARTNER JEDNÁNÍ

UNIVERZITNÍ
PARTNER

DODAVATELÉ SLUŽEB

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

RESPEKT

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

PARTNER CHRONICLE

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky